

Tvář Kohoutova domu

Michal Rozhoň

Poznámky k přednášce uskutečněné v rámci akce Dobropiknik 2016 10. Září 2016 přímo v domě č.p.194. Původní zadání znělo „historie domu“, vzhledem k dalším přednášejícím – architektům, byl tento příspěvek spíše filosofickým zamyšlením nad tváří domu. Autorem fotografie je MUDr. P. Helbich, sbírka muzea.

Tématem této přednášky jsou dějiny tohoto domu. Mohl bych tu mluvit o bývalých majitelích, zavalit vás fakty a daty a částečně to i udělám, vždyť jsem sem byl pozván jako historik, jenomže to bych tady vlastně nedělal, nepředstavoval dějiny, protože dějiny jsou dějinami tím, že se dějí, nejsou jednou provždy ukončenými příběhy, byť by byly zajímavé. Má to samozřejmě i ten důvod, že

osudy jednotlivých majitelů jsou v temnotách, z nichž je již nedokážeme vyvést na světlo, nemáme k tomu žádné relevantní prameny. A přeci tu máme dva prameny k takto pojatým dějinám: prvním je soupis majitelů domu pořizený Čeňkem Houbou, který byl ve své práci velmi poctivý a důkladný a můžeme se na něj tedy spolehnout, a druhým je obsáhlý článek pana Dostála uveřejněný v Echu č. 1 z roku 2009, který však nepracuje s fakty příliš kriticky (co se týče datace). Jeho článek je však velmi cenný, protože je jak výsledkem práce nadšeného regionálního historika, tak pamětníka. To se týče zvláště období, kdy měl v domě krámek Karel Míšek, o němž mi pan Dostál sám dlouze a podrobně vyprávěl při jiné příležitosti.

Mou otázkou však jsou dějiny, jež se dějí. Prám se proto po dějinném poselství tohoto domu. Co říkají jeho zdi? Jaké poselství se jimi snaží vytlačit? Jinak řečeno: jak se nám tento dům jeví, přesně jak vstupuje do zjevu?

Předně je potřeba říct, že tento dům se nám po celé své dějiny dávala dosud dává jako *pragma*. O tom mluví Heidegger – odkazuje na starověké Řeky, ti věci nazývali *pragmata*, a dům je také věcí. Věc se nám dává vždy ve svém praktickém ohledu, tedy jako to, co je k tomu a tomu, jako něco, co je při ruce. Jakmile již věc k ničemu není, stává se předmětem. To se stává historickým památkám, které přestanou být něčím více než jen historickou památkou. Ve skutečnosti se nás přestávají týkat, mluvit k nám tou původní řečí. Přes všechnu naši snahu umlkají, protože je již nikdo *nepoužívá*, nesetkává se s nimi v *praktickém ohledu*. Dům v praktickém ohledu není nejprve dům definovaný čtyřmi zdmi, střechou a tak, ale je nejprve *věcí k (bydlení, hospodaření atd.)*. Je to především prostředek.

Věc se také nikdy neukazuje sama, ale v určitém ohledu s věcmi, které k ní patří – jeden z domů na náměstí, ve městě...

Poukazuje k tomu, k čemu je určeno – k bydlení a toto bydlení je také prostředkem, k pečení housek atd.

K materiálu, z něhož je věc vytvořena a tím k tomu, co již žádné zhotovení nemá – tedy k přírodě, která zase vystupuje prvotně v praktickém ohledu.

Poukazuje k těm, kteří dům jako prostředek používali, to byli ti, kteří tu bydleli, podnikali, kteří přicházeli si do obchodu něco koupit, ale i lidé používající náměstí, protože dům na náměstí je stálým pozadím tohoto náměstí..., k nástrojům, které byly použity při stavbě a také k rukám, které je držely.

A tohle všechno patří k příběhu tohoto domu.

Věc nás tak svazuje s celkem, který nás přesahuje, a tím, že nás s ním svazuje, vytváří se závazek vůči tomuto celku a závazek znamená odpovědnost – musíme odpovídat na to, co nám věc říká.

Specifickou vhodnost kladiva poznám při zatloukání, specifickou vhodnost tohoto domu poznám, když jej prakticky použiju, ne když si o něm přečtu v průvodci a podívám se na jeho fasádu, případně když si ho prohlédnu třeba při takovéhle akci... A dům je od toho, aby sloužil k bydlení člověka a bydlení neznamena jen byt, ale především samotné pobývání zde na tomto světě.

Ponechat tento dům jako *prostředek k něčemu*, znamená zachránit ho jako věc a tedy jako cestu, jak žít s ohledem na celek. Když to neuděláme a budeme ho chránit jako památku, pak přestane být věcí, ale stane se pouhým předmětem, něčím, co již k ničemu není, co se dá sice pozorovat, ale už se to neužívá.

Tvář je především tím, co se tváří, co vtiskává tvar do světa.

1. Lvi na fasádě – mít takovou fasádu znamená demonstrovat svůj svazek, který mám s národem a obcí. A musíme tedy odpovědně přemýšlet nad tím, co tento svazek znamená, co to znamená Chotěboř a češství, k čemu se to vlastně hlásíme, zda chceme prostě jen říct, že prostorově náležíme do nějakého území, nebo že se hlásíme také k určité myšlence, k ideji. Demonstroval to především ten, který je tam nechal udělat, zda to demonstrovali i ti, kteří si v průběhu času dům koupili, je otázka jiná.
2. Preclíky – hovoří o tom, k čemu byl dům určen, buď na počátku, nebo při nějaké přestavbě. Zcela určitě sloužil jako pekařství a my víme, že v roce 1689 je v domě zmiňován jakýsi Jiří Železný – pekař a po něm v domě žil dlouho jeho pekařský rod.
3. Letopočet 1529
4. František Buttula – zdi rezonují hudbou a to hudbou národní, zní v nich láska k vlasti, pečující láska, zájem o obecné dobré, kde obcí je široká polis českého národa. 1994 pamětní deska, zpíval Kvítek a náš pan kolega.

5. K. Míšek - České slovo, prodej knih a učebnic, pohledů, obchod, kterým dům bytostně vrůstal do obce, o jejíž blaho usiloval. Nebyl to jen obchod, kšeft, bylo to podstatné usilování, skrze obchod a skrze svou fasádu - tvář domu dům vždycky patřil (náležel) komunitě obce, říkal Jsem kus tohoto světa, tohoto konkrétního světa, o něhož se starám, o něhož pečuji.

Roh náměstí s Kohoutovým domem a dvěma již neexistujícími sousedními domy na staré pohlednici, sbírka MMCH.